

dr Małgorzata Lizut
Dolnośląska Szkoła Wyższa
Wydział Nauk Społecznych i Dziennikarstwa
małgorzata.lizut@dsw.edu.pl

V MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA NAUKOWA „MIEJSCE ZDARZENIA – OGLĘDZINY MIEJSC KATASTROF I PRZESTĘPSTW O CHARAKTERZE TERRORYSTYCZNYM ORAZ IDENTYFIKACJA OFIAR”, 26–27 KWIETNIA 2017 R.

W dniach 26–27 kwietnia 2017 roku odbyła się V edycja międzynarodowej konferencji naukowej „Miejsce zdarzenia”, organizowanej przez Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji. Konferencja miała miejsce w Gdańsku podczas Międzynarodowych Targów Techniki i Wyposażenia Służb Policyjnych oraz Formacji Bezpieczeństwa „EUROPOLTECH 2017”.

W związku z rosnącą liczbą zagrożeń atakami terrorystycznymi i coraz częstszemu występowaniu zdarzeń z dużą ilością ofiar uczestnicy konferencji podkreślali potrzebę zweryfikowania i uaktualnienia procedur postępowania zespołów oględzinowych w miejscu zdarzeń o charakterze masowym. W ramach poszczególnych paneli przedstawiono i omówiono zasady identyfikacji ofiar zamachów terrorystycznych i katastrof według opracowanych przez Interpol wytycznych DVI (Disaster Victim Identification). Szczególny nacisk położono na konieczność stworzenia międzynarodowych, jednolitych procedur regulujących pracę techników policyjnych i biegłych z zakresu kryminalistyki, aby w zdarzeniach, gdzie ofiarami są obywatele różnych państw, identyfikacja ofiar była rzetelna i skuteczna, mimo współpracy wielu służb z różnych krajów, o często zróżnicowanym zakresie kompetencji.

Celem konferencji była wymiana doświadczeń oraz informacji na temat obowiązujących procedur regulujących postępowanie zespołów oględzinowych w różnych krajach. Procedury oględzin funkcjonują wprawdzie na całym świecie, jednak często są to wytyczne krajowe, a ich niejednorodność może być znaczącym utrudnieniem w sytuacji, gdy zespół biegłych prowadzi czynności w grupie międzynarodowej.

Dwudniowa konferencja składała się z 6 sesji:

1. Identyfikacja ofiar katastrof w standardzie DVI – omówiono nowoczesne podejście do czynności podejmowanych na miejscu zdarzenia (prof. Henry Lee, Uniwersytet w New Haven), a także kluczową rolę InterPolu w zdarzeniach o charakterze masowym i procedury identyfikacji ofiar katastrof w standardzie DVI (dr Serge Eko, Interpol),

przedstawiono proces zarządzania punktem przechowywania zwłok na przykładzie zamachów w Brukseli (Mr. Christian Decobecq, szef zespołu DVI w Belgii) oraz podkreślono przypadkowość ofiar w kontekście nieprzewidywalności zdarzeń o charakterze terrorystycznym (prof. dr hab. Brunon Hołyst);

2. Oględziny miejsca zdarzenia – pokaz oględzin miejsca zdarzenia na podstawie rekonstrukcji zamachu terrorystycznego w Berlinie, w którym sprawca wjechał samochodem dostawczym w tłum ludzi. Pozorację prowadzili technicy i biegli z zakresu kryminalistyki Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji, Centrum Szkolenia Żandarmerii Wojskowej oraz zespół DVI z Czech. W ramach pokazu omówiono podział zadań i kompetencji, pokazano procedury obowiązujące w ramach standardu DVI, sposoby oznaczania zabezpieczania śladów, omówiono sprawdzone metody dokumentacji papierowej i fotograficznej ofiar, umożliwiające ich identyfikację, a także procedury gromadzenia i transportu zwłok. Zaprezentowano również nowoczesne techniki obrazowania sytuacji (m.in. za pomocą laserowego skanera sporządzającego trójwymiarową wizualizację miejsca zdarzenia z zachowaniem rzeczywistych wymiarów i odległości, pozwalającego na określenie wzajemnego rozmieszczenia przedmiotów, zwłok i fragmentów ciał oraz innych śladów, co w przypadku rekonstrukcji opartych wyłącznie na dokumentacji fotograficznej bywa trudne);

3. Genetyka nowej generacji – omówiono innowacje w badaniach genetycznych wspierających wymiar sprawiedliwości (dr Magdalena Spólnicka, Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji), odnosząc się również do własnych doświadczeń w zakresie identyfikacji ofiar zdarzeń masowych (dr Jarosław Piątek, Pomorski Uniwersytet Medyczny w Szczecinie);

4. Prokurator jako lider zespołu oględzinowego – omówiono rolę prokuratora na miejscu przestępstwa o charakterze terrorystycznym (Marek Pasionek, Prokuratura Generalna), którą porównano do standardów pracy zespołów DVI podczas identyfikacji szczątków ludzkich po przejściu huraganu Katrina w Nowym Orleanie w sierpniu 2005 r. (prof. Peter Valentin, Uniwersytet New Haven);

5. Omówienie czynności na miejscu zdarzenia na przykładzie wybranych katastrof – przedstawiono zasady współpracy Państwowej Komisji Badania Wypadków Kolejowych z prokuraturą i policją na miejscu wypadku i w późniejszym okresie postępowania wyjaśniającego przyczyny zdarzeń kolejowych (Tadeusz Ryś, przewodniczący Państwowej Komisji Badania Wypadków Kolejowych) oraz omówiono czynności kryminalistyczne podczas oględzin miejsc zdarzenia o charakterze terrorystycznym (prof. dr hab. Violetta Kwiatkowska-Wójcikiewicz, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), a także dokonano analizy zamachu bombowego w środkach komunikacji masowej na przykładzie wybuchu bomby szybkowarowej we wrocławskim autobusie wraz z podkreśleniem roli eksperymentu procesowego i jego wpływu na kwalifikację czynu (Piotr Peksa, Centralne Biuro Śledcze Policji);

6. Współdziałanie podmiotów o różnych kompetencjach na miejscu katastrofy – omówiono współpracę służb na miejscu katastrofy kolejowej w Szczekocinach w 2012 r. (insp. Grzegorz Baczyński, Komenda Główna Policji), podkreślono znaczenie sprawnej segregacji rannych i działań medycznych w wypadkach z dużą liczbą poszkodowanych

(Adam Szyszko, Stowarzyszenie Zawodowe Ratowników Medycznych), omówiono system oznaczania i ewidencji śladów kryminalistycznych oraz śledzenia obiegu materiału dowodowego (insp. Adam Frankowski, podinsp. Artur Dębski, Centralne Laboratorium Kryminalistyczne Policji), podkreślono rolę rzetelności i staranności podczas sporządzania dokumentacji przez zespół oględzinowy wraz ze wskazaniem błędów wykluczających możliwość użycia zgromadzonych materiałów w późniejszym postępowaniu sądowym (zespół prawny Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji).

Dzięki udziałowi najbardziej doświadczonych światowych ekspertów i szefów międzynarodowych grup oględzinowych, konferencja miała ogromny wymiar praktyczny, stając się doskonałą kuźnią wiedzy dla przedstawicieli polskich służb, biorących udział w działaniach dochodzeniowo-śledczych i akcjach ratowniczych w miejscach zdarzeń masowych, wywołanych zarówno celowym działaniem człowieka, jak i działaniem sił natury. Wiedza oraz doświadczenie zagranicznych ekspertów z zakresu DVI, którzy wzięli udział w sesjach, powinny zostać wykorzystane do stworzenia polskiej, wyspecjalizowanej grupy identyfikującej ofiary zdarzeń masowych (również terrorystycznych), aby – mimo udziału przedstawicieli różnych służb i specjalność – była ona kompetentna i przygotowana do pracy według światowych standardów.